

Aatsitassarsiorfinni atorneqartussani dieseli ikummatigalugu nukissiuutini atortulersuutit NO_x-inik taaguutillit millisaatit atorneqartalernissaat siunertaralugu Naalackersuisut UPA 14-imut inatsisissatut siunnersuummik saqqummeeqqullugit Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartuni ilaasortaq Sara Olsvig, Inuit Ataqatigiit)

Akissuteqaat

(Peqqissutsimut Attaveqarnermullu Naalackersuisoq, Avatangiisinut Pinngortitamullu Naalackersuisoq sinnerlugu)

Aappassaanneerpeqarnera

Eqqissisimatitsinermut Avatangiisinullu Ataatsimiititaliaq peqqissaartumik isumaliutissiissuteqarnera pillugu qutsavigineranut peqatigitillugu, Siulittaasoqarfik Naalackersuisut isumaliutissiisummut akissuteqarnissaannut piffissarititaasumik sivitsuinissamik akuersissuteqarsimaneranut qutsavigerusuppara. Isumaliutissiisut sapinngisannik naammaginarnerpaamik akissuteqarfiginiassavara.

Avatangiisinut Pinngortitamullu Naalackersuisoq, ullumikkorpiaq, New York-imi nungusaataanngitsumik nukissiuuteqarnek, ”Sustainable Energy for All”, pillugu FN-ip oqalliffiani immikkut ittumi oqalugiartussa q sinnerlugu akissuteqarpunga.

NO_x-imik aniatitsinermi killissarititaasut immikkut ittut malinneqarneranni iluaqutissat ajoqutissallu pillugit ataatsimiititaliap isumaliutaanut tunngatillugu ilisimatitsissutigisinnaavara, EU-mi malittarisassat malillugit nukissiorfiit gassimik aniatitsineranni NO_x ingerlaavartumik uuttorneqartartussaammat. Tamatumunnga nalinginnaasumik uuttuutit ingerlaannartut atorneqartarput, uuttukkanit paasissutissat ingerlaavartumik atuarneqarsinnaallutik nalunaarutigineqarsinnaallutillu. Sumiiffinni avinngarusimasuni soorlu misissuisarnek nakkutilliisarnerlu pillugit annilaanganissamat tunngavissaqanngilaq. Atortut taamaattut ilaatigut sinerissap avataani sullivinni umiarsuarnilu annertuumik atugaapput.

Ataatsimiititaliamit oqaatigineqartutut akitsuut immikkut ittoq ikuallaasarnermit NO_x-imik aniatitsinermik annikillititsinissamat sakkussatut atorneqarsinnaavoq. Naalackersuisut sinnerlugit ataatsimiititaliap NO_x-imut akitsuummik atuutsitsilernissap isumaliutigineqarnissaanut kaammattuinera tapersersinnaavara. Kissaatigineqartutut Naalackersuisut tamanna pillugu isumaliutersuutaat pillugu Naalackersuisunit ataatsimiititaliaq uterfigeqqinneqassaaq.

Ataatsimiititaliap isumaliutissiisummini qinnutigaa, ukiuni tulliuuttuni tallimani aatsitassarsiorfinnut atuinissamik akuersissuteqarnissaq pillugu Naalackersuisut

siunnerfeqarnerat piviusunngortinneqassappat, NO_x-it aniatinneqartussatut naatsorsuutigineqartut katinneri nassuiaasioqqullugit. Kissaatigineqartutulli NO_x-it aniatinneqartussat katinneri naammaginartumik qularnaarlugit naatsorsorneqarsinnaanngillat, siullermik pingaarnertullu nukissiuutiniq assartuinermillu pisariaqartitsinerit qanoq annertutiginiissaa, kiisalu teknikkikkut aaqqiissutissat suut aatsitassarsiorfiulersussanut atorineqartussaansut ilisimaneqanngimmat aalajangerneqarsimananiluunniit.

Ataatsimulli isigalugu oqarsinnaavunga, Naalakkersuisut suliani tamani aatsitassarsiornermut inatsimmi teknikkimik pissarsiarineqarsinnaasumik pitsaanerpaamik aammalu nunani tamalaani avatangiisinut suleriaatsinik pitsaanerpaanik atuinissaq pillugu aalajangersakkat malinneqarnissaat siunnerfigimmassuk. Taamaattumik akuersissutini aalajangersimasuni ilaatigut NO_x-imik aniatitsinerimut, EU-mi malinneqartunit ajornerunngitsunik piunasaqaateqartoqassaaq. EU-mi malitassanik malinninnissamut piunasaqaateqarnermi Kalaallit Nunaanni assersuutigalugu NO_x-imik aniatitsineq nunani tamalaani malitassat qaffasissut malillugit maleruagassiunneqassaaq.

Kiisalu aamma ataatsimiititaliaq qinnuteqarpoq, Kalaallit Nunaata imartaani umiarsuarnit SO_x aamma NO_x aniatinneqartoq pillugu nassuiaammik immikkut ittumik piaartumik nasseqqulluni. Ataatsimiititaliamit kissaatigineqartut Naalakkersuisut nassuiaammik taamaattumik nassiusissapput. Tamatumunnga ilassutitut Naalakkersuisut qinnuigineqarput, inatsisissap qaqugu piareernissaa naatsorsuutigineqarnerisooq nassuiaammik nassiusseqqullugit.

Tamatumunnga tunngatillugu ilisimatitsissutigisinnaavara, Naalakkersuisut Kalaallit Nunaanni imartani avatangiisit pillugit inatsisissatut siunnersuummik nutaamik ukioq manna Inatsisartut ukiakkut ataatsimiinnissaannut saqqummiussinissartik naatsorsuutigimmassuk.

Danskit imartani avatangiisinut inatsisissaattut siunnersuutip, Kalaallit Nunaata imartaata avataanut atuuttussap Inatsisartut 2015-imi upernaakkut ataatsimiinneranni saqqummiunneqarsinnaanissaa naatsorsuutigineqarpoq. Kisiannili piffissamut pilersaarummik inaarutaasumik sulii aalajangersaasoqanngilaq.

Kalaallit taamatullu danskit inatsisissaasa silaannarmik mingutsitsinerimut aalajangersakkanik imaqaarnissaat naatsorsuutigineqarpoq, taassumalu ataani aamma umiarsuarnut ikummatissat akuerisat aammalu ilaatigut SO_x-imik NO_x-imillu aniatitsinerimi killissarititaasut pillugit maleruagassiorortoqarsinnaavoq.

Eqqissisimatitsinerimut Avatangiisinullu Ataatsimiititaliap isumaliutissiissummi Naalakkersuisut qinnuigai, pujoralannik mingutsitsineq pillugu nassuiaasioqqullugit. Ataatsimiititaliamit kissaatigineqartut Naalakkersuisut nassuiaammik taamaattumik saqqummiussissapput, aalajangiiffigisassatut siunnersuutip matuma suliarineqarneranut attuumassuteqanngitsumik.

Aalajangiiffigisassatut siunnersuutip Inatsisartuni siullermeerneqarnerani Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussaqaqarput. Maluginiarpara, siunnersuutini

marluusuni ataatsimiititaliap suliaa pingartinneqartorujussuusoq, aammalu ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut, Siumumit ilaasortaasut, Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaat akuerisassanngorlugu, taamaalillunilu aalajangiiffigisassatut siunnersuutip siulliup itigartinneqarnissaa inassutigigaat.

Ataatsimiititaliami ikinnerussuteqartut, Inuit Ataqatigiinnit ilaasortaasut, namminneerlutik allannguutissatut siunnersuummik aalajangiiffigisassamik saqqummiussaqaqput, taamaalillunilu Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaata, aammalu aalajangiiffigisassatut siunnersuutip siulliup, Inuit Ataqatigiinnit Sara Olsvig-imit saqqummiunneqartup itigartinneqarnissaa inassutigalugu.

Taamatut oqaaseqarlunga ataatsimiititaliap isumaliutissiissutaanut Naalakkersuisut akissuteqaataat naavara, aammalu ataatsimiititaliaq aalajangiiffigisassatut siunnersuummik taamatullu Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaannik suliaanut annertuumut qutsavigeqqillugu.